

**Міністерство освіти і науки України
Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова
Факультет мистецтв імені Анатолія Авдієвського**

**МИСТЕЦЬКО-ОСВІТНІ ОБРІЇ ТВОРЧОСТІ
АНАТОЛІЯ АВДІЄВСЬКОГО**

*Навчально-методичний посібник
Нотна хрестоматія*

**Київ
Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова
2017**

УДК 78(092)(076)
М 65

*Рекомендовано до друку Вченою Радою
факультету мистецтв імені Анатолія Авдієвського
(протокол № 1 від 21 вересня 2017 року)*

Рецензенти:

Г. І. Побережна, доктор мистецтвознавства, професор
Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв;

Н. П. Гуральник, доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки мистецтва
та фортепіанного виконавства Національного педагогічного
університету ім. М. П. Драгоманова.

Авторський колектив:

Кафедра теорії та історії музики факультету мистецтв імені Анатолія Авдієвського:

Коробецька С. Ю., зав. кафедри теорії та історії музики, кандидат мистецтвознавства,
професор (загальна редакція посібника, упорядкування, Передмова, Нотна хрестоматія,
Розділ 2.2.);

Комаровська О. А., доктор пед. наук, професор (Розділ 1); **Хоружа О. В.**, кандидат
пед. наук, доцент (Розділ 2.3); **Шух М. А.**, доцент (Розділ 2.1); **Мринська І. О.**,
ст. викладач (Розділ 2.1); **Кульбовський П. М.**, викладач (Розділ 2.2.).

Кафедра теорії та методики музичної освіти, хорового співу і диригування факультету
мистецтв імені Анатолія Авдієвського:

Козир А. В., зав. кафедри, доктор пед. наук, професор; **Литвак А. А.**, ст. викладач
(Розділ 3.1., 3.2.); **Топчієва І. О.**, кандидат пед. наук, доцент (Розділ 3.1.); **Чинчева Л. В.**,
ст. викладач (Розділ 3.1., 3.2.); **Хомич І. О.**, ст. викладач (Розділ 3.1.); **Касьянова В. О.**,
доцент (Розділ 3.1.); **Кузнєцова О. В.**, кандидат пед. наук, доцент (Розділ 3.2.);
Степанова Л. П., кандидат пед. наук, доцент (Розділ 3.2.); **Шевченко О. В.** викладач
(Розділ 3.3.); **Бодрова Т. О.** професор, **Зеленецька І. О.** професор (Розділ 3.3.);
Миколінська С. І. кандидат пед. наук, доцент (Розділ 3.3.); **Гарай Т. М.** ст. викладач
(Розділ 3.3).

М 65 **Мистецько-освітні обрії творчості Анатолія Авдієвського :**
навчально-методичний посібник. Нотна хрестоматія. – Київ : Вид-во
НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2017. – 185 с.

У навчально-методичному посібнику викладено педагогічні ідеї Анатолія Авдієвського в контексті сучасних художніх процесів і завдань мистецької освіти. Хорові твори різних жанрів Анатолія Авдієвського подано з методичними рекомендаціями щодо використання їх на заняттях з музично-теоретичних та виконавсько-хорових дисциплін на факультетах мистецтв педагогічних університетів.

Для бакалаврів, магістрів, викладачів факультетів та інститутів мистецтв педагогічних університетів, а також усіх, хто цікавиться хоровим мистецтвом.

УДК 78(092)(076)



“Вчитель музики має пам’ятати про виховний аспект мистецтва і повинен прищепити учням любов до рідної пісенної культури, а через неї – до своєї Батьківщини. Для цього потрібно мати неабиякий хист і відповідні знання. Зверніть увагу, що Бах, Моцарт, Лисенко, Леонтович, Римський-Корсаков, Стеценко, Чайковський були не лише композиторами, які достеменно знали музичну культуру свого народу, вони також були видатними вчителями”.

З інтерв’ю Анатолія Авдієвського газеті “Педагогічні кадри”, вересень, 2013 р.

“На перше місце я поставив би питання культурного виховання молоді”

З інтерв’ю газеті “Суспільство” № 18 (30), 16 травня 2009 р.



Зміст

Слово ректора.....	7
Передмова	9

Розділ 1

ПЕДАГОГІЧНІ ІДЕЇ АНАТОЛІЯ АВДІЄВСЬКОГО В КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ СОЦІОКУЛЬТУРНИХ ПРОЦЕСІВ І ЗАВДАНЬ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ

1.1. Естетико-педагогічні принципи Майстра: суголосність часу	13
1.2. Анатолій Авдієвський про навчання музичному мистецтву як фундамент виховання особистості.....	18
1.3. Педагогічна спрямованість громадської діяльності Анатолія Авдієвського	24

Розділ 2

ВИКОРИСТАННЯ ТВОРІВ АНАТОЛІЯ АВДІЄВСЬКОГО НА ЗАНЯТТЯХ З МУЗИЧНО-ТЕОРЕТИЧНИХ ДИСЦИПЛІН НА ФАКУЛЬТЕТАХ МИСТЕЦТВ ПЕДАГОГІЧНИХ УНІВЕРСИТЕТІВ

2.1. Вивчення хорових творів Анатолія Авдієвського на заняттях з Гармонії, Поліфонії, Аналізу музичних творів	29
2.2. Обертонно-інтонаційний аналіз обробок українських народних пісень Анатолія Авдієвського на заняттях з сольфеджіо	59
2.3. Застосування українських народних пісень в обробці Анатолія Авдієвського у процесі викладання курсу “Народознавство і музичний фольклор України”	85

Розділ 3

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ПИТАНЬ ВИКОНАВСЬКО-ХОРОВОЇ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ ТВОРІВ АНАТОЛІЯ АВДІЄВСЬКОГО

3.1. Виконавсько-хоровий аналіз обробок українських народних пісень.....	93
3.2. Виконавсько-хоровий аналіз обробок пісень народів світу.....	118
3.3. Виконавсько-хоровий аналіз оригінальних творів для хору Анатолія Авдієвського	126



Нотна хрестоматія. Хорові твори Анатолія Авдієвського.....139

а) Обробки українських народних пісень:

1. Ой не плавай, лебедоньку..... 141
2. Думи мої, думи мої. Мелодія народна, слова Т. Г. Шевченка..... 142
3. Павочка ходить (Щедрівка)..... 144
4. Вербовая дощечка (Веснянка)..... 145
5. Колискова..... 147
6. Ой там, за лісочком..... 150
7. Як була я маленька..... 153

б) Обробки пісень народів світу:

1. Хота. Іспанська народна пісня.
Український текст А. Демиденка..... 157
2. Аріран. Корейська народна пісня.
Український текст А. Демиденка 158
3. Вже весна. Словацька народна пісня.
Супровід В. Самійленка.....160
4. Світанкова. Мексиканська народна пісня.
Супровід О. Литвиненка. Український текст А. Демиденка.....163
5. Жайвір. Французька жартівлива народна пісня.
Супровід А. Кулика. Український текст А. Демиденка..... 167

в) Оригінальні твори для хору:

1. Над широким Дніпром. Слова В. Лагоди..... 170
2. Колискова. Слова Л. Українки..... 172
3. Сієм, сієм. Слова М. Сома..... 174
4. Сніг біліє. Слова М. Сома..... 175
5. Привітальна. Слова А. Шкурата..... 176

Використані джерела178



Динаміка твору тісно переплетена з агогічними відхиленнями і ферматами, має досить рішучий характер і стрімкий розвиток від *pianissimo* до *fortissimo* з яскраво вираженою кульмінацією.

Українська народна пісня в обробці А. Авдієвського "Як була я маленька" є чудовим хоровим твором, який прикрашає концертні репертуари професійних, аматорських, навчальних і самодіяльних колективів. За наявністю особливостей музичної мови (підйомів, спадів, агогіки і динаміки), формотворчих прийомів (повторюваності, варіювання, репризності), гармонізації, колориту, реконструкції твору ця обробка посідає одне з найвищих місць у світовій хоровій літературі і слугує навчальним матеріалом з хорових, теоретичних і інструментальних дисциплін для студентів мистецьких закладів освіти.

3.2. Виконавсько-хоровий аналіз обробок пісень народів світу

Іспанська народна пісня "Хота"

Український текст А. Демиденка

Репертуар хору імені Г. Верьовки складають перлини української пісенної спадщини, народної пісні. Пісенно-хорова творчість А. Авдієвського сягає своїм корінням у саму товщу української народної музики. Своєрідним першим етапом оволодіння А. Авдієвським надзвичайно багатим арсеналом фольклорних інтонаційно-виражальних ресурсів, проникнення у систему народно-музичного мислення можна вважати його праці в жанрі хорової обробки. Саме тут виявилось вміння маестро всебічно й оригінально розкрити ладо-інтонаційний потенціал народної пісні, майстерно і доречно використовувати характерні засоби народного хорового виконавства.

Багато подорожуючи з гастрольними турне по світу, А. Авдієвський узяв за традицію виконувати пісні народів світу. Він



вважав, що це має велике мистецько-культурне значення, позитивно позначається на взаєминах між народами. Дуже творча і насичена спогадами була поїздка до Іспанії.

“Ми дали 26 концертів у величезному Мадридському спортивному палаці. Відгуки преси вражали захопленням, оптимізмом, високим професійними оцінками. А один з провідних журналістів, підбиваючи підсумки виступів хору, закликав звернутися до ООН, щоб вивчати та поширювати досвід хору імені Г. Верьовки, як саме треба зберігати фольклорні надбання, поширювати народно-сценічні зразки”, – згадував А. Авдієвський.

Репертуар хору складається з багатьох обробок словацьких, сербських, іспанських, мексиканських, португальських народних пісень, тому було запропоновано і складено збірку “Пісні народів світу”, яку відзначено “Золотим диском” Всесоюзної фірми “Мелодія”. Тексти пісень перекладено і українською мовою. Упорядником збірки була Р. І. Мироненко (1987 рік). До цієї збірки й увійшов твір “Хота”.

“Хота” – іспанський народний танець, що народився в Арагоні на півночі Іспанії. Слово “хота” отримано з латині й означає “стрибок”, який описує живі, бадьорі рухи танцю. Танець обов’язково парний, як правило, супроводжується кастаньєтами. Проте є багато різних змін залежно від області та теми танцю: патріотична, релігійна, любовна. Хоча “хота” – жвавий танець, нерідко його використовують у похоронній процесії, в супроводі протяжного звуку гітари. Також звуки видають ногами, коли “хоту” співають і танцюють при зборі урожаю винограду.

Твір “Хота” належить до жанру ліричних пісень, що виконується мішаним складом хору, має традиційну куплетну форму. Її можна вважати гімном любові до своєї Батьківщини. Тональність С-dur. Розмір мішаний: 3/4; 4/4, який підкреслює самотність, оновлення первісного мелодичного викладу пісні.

В обробці цієї мелодії композитор вдається до рівномірного акордового викладу, при цьому нижній голос репрезентує міцну гармонічну опору трьох верхніх, які утворюють терцовий пласт. Таким чином, гомофонний виклад хорового матеріалу дає



можливість відчутти характерний виконавський стиль іспанської пісні. Мелодика твору підкупає щирістю, простотою і природністю інтонаційних ходів, ліричною забарвленістю.

Темп – повільний. Теситуру твору відносять до середньої та в основному зручної. Дихання у творі переважно пофразне – ланцюгове. Атака звуку м'яка. Основна динаміка твору піано, і диригенту потрібно приділити велику увагу агогіці твору, щоб уникнути його статичності. Звуковедення на *legato*.

Обробка іспанської народної пісні "Хота" – яскравий приклад хорової творчої спадщини А. Авдієвського.

Корейська народна пісня "Аріран"

Український текст А. Демиденка

Народні пісенні традиції є найбільшим джерелом натхнення для професійних композиторів та музикантів. Якщо розглядати світову музичну культуру, то вплив національних традицій, пісенних у тому числі, є найвагомішим та значущим. У доробку майстра хорового мистецтва А. Авдієвського є цикл обробок пісень народів світу. Одну з таких, а саме корейську, ми розглянемо з позиції вокально-хорового аналізу.

Перш ніж ми перейдемо до аналізу твору, необхідно коротко ознайомитися з музичною культурою Кореї та її пісенними традиціями. Музична культура Кореї сягає глибоко у давнину. Історично так склалося, що музика Кореї спочатку розвивалась під сильним впливом Китаю, в результаті чого серед традиційних інструментів та музичних жанрів багато запозичень. Розквіт музичної творчості припав на XIV ст., коли вже існували музичні інститути та жанр придворної музики. Але після багатьох японських та монгольських вторгнень у XVI-XVII ст. розвиток придворної музики уповільнився. Народна ж пісня навпаки – не лише не зазнала занепаду, а й досягла підйому. Розквітли ліричні пісні "кагок" та драматичні пісні "пхансорі". Саме "пхансорі" – унікальне явище, яке є своєрідною корейською оперою зі співаком-оповідачем, інструменталістом та залученням слухача у дійство. У 2003 році



ЮНЕСКО включило "пхансори" у список "Шедеврів усної нематеріальної культурної спадщини".

Враховуючи вищесказане, скоріш за все в пісні "Аріран" ми маємо приклад ліричної пісні "кагок". Мелодика пісні є традиційною для Кореї, адже вона побудована на звукоряді мажорної (без IV та VII ступенів) пентатоніки. Характер пісні ліричний неквапливий, тематика пісні вічна – кохання. Розповідь іде від імені дівчини, яка чекає милого. Твір написаний для мішаного чотириголосного хору та соло сопрано. Форма обробки цієї пісні – куплетна. Кожний куплет складається з трьох періодів: приспів 8 тактів, куплет соло 8 тактів та куплет хор 8 тактів – усього 24 такти. Перші 16 тактів звучить соло сопрано на фоні *mormorando* хору. Останні 8 тактів – *tutti* хору. Другий куплет розширений на два такти шляхом розвитку підголосків у партії тенорів і складає 26 тактів. Ладотональний план твору простий та водночас колоритний, відповідає традиціям східної музики. Наприклад, широко використовується зіставлення паралельного мажору та мінору. Основна тональність обробки B-dur, але весь час відбуваються невеликі відхилення. Гармонічна мова дуже яскрава та насичена прохідними, неакордовими звуками та альтерованими акордами. Характерним є зіставлення тонічного тризвуку та тризвуку VI ступеня, що одночасно є співвідношенням паралельного мажору та мінору. У кадансах використовується II₂ із заниженою квінтою. Розмір твору тридольний, що додає музиці плавності та тягучості.

Розглянемо вокально-хорові труднощі, які можуть виникнути при роботі з хором. Що стосується теситурних умов, то вони дуже зручні. Усі голоси знаходяться у робочому діапазоні, тому ансамбль має бути використаний природний. Звуковедення кантиленне, без поштовхів. Подолання інтонаційних труднощів – головне завдання хормейстера. Як уже зазначалося, твір має багато альтерованих звуків, тому в першу чергу треба звернути увагу на виконання саме цих звуків. Наприклад, уже у третьому такті зустрічається перший такий акорд: е у партії альтів треба виконати гостро, високо. Наступний еs близько до е. У 6 такті в партії альтів fіs теж виконується гостро, а аs у тенорів – тупо. Такі звороти є типовими



для усього твору. Для успішного виконання обробки необхідно звернути увагу на дикцію, одночасне вимовляння слів, округлість голосних звуків. Великого значення мають правильне фразування, тонке нюансування твору. Володіння усіма цими навичками надасть можливість виконати твір яскраво як професійному колективу, так і аматорському.

Словацька народна пісня "Вже весна"

Супровід В. Самойленка

Український текст А. Демиденка

Український текст словацької народної пісні в обробці А. Авдієвського "Вже весна" написав А. Демиденко – український поет-пісняр, народний артист України, філософ, літературознавець, культуролог, а також академік, професор. Ним створено близько 750 текстів пісень, він також є автором поетичних перекладів пісень народів світу, зокрема перекладів обробок пісень А. Авдієвського з репертуару українського академічного народного хору імені Григорія Верьовки.

За жанром словацька народна пісня "Вже весна" належить до рекрутських пісень у манері вербункош (жанр, а пізніше стиль угорської танцювальної музики XVIII-XIX ст.), на що вказують мелодика та метроритм. В основі вербункоша – чоловічий танець "вербунк", який виконувався на пунктах вербовки та проводах до армії, та чардаш.

"Вже весна" – це хоровий твір, написаний для чоловічого складу у супроводі баяна (В. Самойленко). Починається він невеликим інструментальним вступом (12 тактів), який одразу дає відчуття характер твору. У творі переважає гомофонно-гармонічний виклад у поєднанні з підголосковою поліфонією.

Хорова партитура, у якій переважає унісон та двоголосся чоловічих голосів, починається співом в унісон на першу долю дводольного такту. Традиційно більшість словацьких пісень одноголосна, лише в деяких районах, зокрема у Східній Словаччині, існує багатоголосся. Створюючи обробку, А. Авдієвський віддав



данину традиції, адже маестро обережно ставився до фольклору будь-якої країни.

У тактах 20-22 з'являються *divisi*, звучать чотири голоси, нарощується патетика, підкреслюється яскравість маршу та характерність танцювальних зворотів, що відповідає стилістичним особливостям вербункоша, на якому позначився угорський, слов'янський, румунський фольклор, німецьке та італійське професійне мистецтво.

Тональність твору – Es-dur. Варто звернути увагу на модуляцію у тональність домінанти, що в гармонічному плані хорової партитури створює певні труднощі для виконання щодо інтонації і строю. Також особливої уваги потребує своєрідний пунктирний синкопований ритм.

Робочий діапазон твору – d-g¹ (ре малої – соль першої октави), використана середня і, частково, висока теситура. Переважає звучання *mezzo forte*, прийом звуковедення – *legato, non legato*. У творі доречно пофразове дихання, передбачається темпове зіставлення: “помірно швидко” і “швидко”, що характерне для стилістики вербункоша.

Завдання диригента – досягти емоційної виразності, наповненості жесту, чистоти інтонації, строю (грамотна робота над унісоном, рухом секундами, інтонуванням напівтонів тощо) задля створення яскравого художнього образу.

Мексиканська народна пісня “Світанкова”

Супровід О. Литвиненка

Український текст А. Демиденка

У кожній мексиканській провінції існують власні характерні пісенно-хореографічні жанри, але є такі, що поширені повсюди у Мексиці. Зміст і жанр пісні “Світанкова” пов'язаний з поширеними по всій країні маньянітас (ранкова серенада), а також вальсом і данса (хабанера).

На ці емоційні жанри спирається А. Авдієвський, застосовуючи в обробці варіантність викладу мелодії та ритму. Це твір для чоловічого складу в супроводі баяна (О. Литвиненка). Чотири такти



інструментального вступу з чітким пунктирним ритмом на *forte*, але у повільному темпі у тридольному розмірі ніби справді призначені для того, щоб пробудити від сну. Це враження підсилює активний затакт.

Хор продовжує емоційний інструментальний початок міцним звучанням мелодії першого куплету в акордовому викладі чоловічих голосів, і у тридольному розмірі відчувається урочистість і навіть маршевість.

Основна тональність твору – *As-dur*. У першому куплеті повертає увагу чергування тоніки і домінанти, потім – рух верхніх голосів на основі повторюваного баса (V ст.).

Зміна темпу в другому куплеті веде за собою і зміну характеру твору. Особливо відчувається пом'якшення у супроводі, з'являється ритм вальсу. Акордовий виклад хору не змінюється, але набуває іншого звучання, повертає увагу співставлення зменшеного септакорду і домінант септакорду, звучання яких додає емоційної виразності і експресії.

Робочий діапазон твору – *A-f¹*, використана середня теситура. Переважає звучання *mezzo forte*, прийом звуковедення – *legato, non legato*. У творі доречно пофразове дихання.

Завдання диригента – створення переконливого музичного образу, ґрунтованого на зміні характеру куплетів; робота над витриманими нотами як запорука чистого інтонування, строю.

Французька народна пісня "Жайвір"

Український текст А. Демиденка

Французька народна пісня "Жайвір" (*Alouette*) належить до жанру жартівливих пісень та є одним із видатних творів, що став символом французької Канади та її неофіційним гімном. Проте існують дослідження канадських фольклористів про те, що пісня має саме французьке походження. У наш час "Жайвір" перш за все вважається дитячою піснею, існує в різноманітних інструментальних та вокальних аранжуваннях, у різних країнах світу використовується під час навчання дітей французької мови, допомагаючи їм запам'ятовувати назви частини тіла.



Твір написаний для соло баса, мішаного хору та інструментального супроводу. Складається з 5-и куплетів, і у кожному оповідач (бас) заявляє про намір "відскубнути" жайворові пір'я з нової ділянки тіла: з голови, шії, грудочки, хвостика тощо.

Починається твір інструментальним маршоподібним вступом з приміткою автора "Рухливо", на тлі якого далі звучить мелодія пісні. Партія соліста і хору розпочинається вигуком на *f* октавним унісоном. Наче здивування звучить вигук "о" на домінантовій функції з додаванням *glissando* у всіх партіях. Мелодія триває у соліста, хор в цей час відіграє супроводжуючу підголоскову роль, потім хор перехоплює мотив пісні, мелодія представлена у партії сопрано, що веде до музичного діалогу між солістом і хором. У такий спосіб відображений гумористичний характер твору, хор ніби передражнює кожну фразу, яка лунає від оповідача: "трошечки тебе скубну" соліст – "трошечки тебе скубну" хор, "за ясну" соліст – "за ясну" хор, "голову" соліст – "голову" вторить хор. Наочність діалогу ми вбачаємо і в тому, що мелодія соліста в цьому епізоді йде догори, а "відповідь" хору – мелодичний рух донизу. Також сатиричну складову можна відслідкувати у поєднанні тексту хору та соліста. Хор співає "Жайворе мій, жайворе хороший", легатний штрих додає глузування, в той час як соліст-оповідач норочить жайвора "скубнути" і його штрих може бути *marcato*. Рівні тривалості в оркестрі з довгими форшлагами ілюструють незграбну ходу чи то птахи, чи то того, хто до неї звертається. Цей твір важливо не просто проспівати, а й зіграти, адже образній складовій відведено значну роль. Пісня передбачає вільну сценічну поведінку, тут важливо все: і вимова, і вираз обличчя і навіть можливі рухи. Ці прийоми урізноманітнюють багатокуплетну форму і забарвляють повтори.

Значну увагу слід приділити виконанню загального *glissando* на початку. Соліст тримає *fermato*, яке передбачає різну тривалість в залежності від інтерпретації куплетів. Оркестр та хор підпорядковані в даному випадку цій тривалості. Оркестр також робить затримку на 2-й долі, і лише 3-я доля диригента повертає музику в темп і є тим орієнтиром, після якого виконується загальне *glissando*. Цей епізод є яскравим прикладом, який можна інтерпретувати по-різному, при



повторі зупинки можуть мати різну тривалість, а отже і час для сценічного обігрування.

Інтонаційними труднощами є унісони, як октавні (гармонічний стрій), так і проспівування інтервалу прима (мелодичний стрій). Також октавні унісони задіяні у перекличці між солістом і хором. Виразність невибагливої мелодії чиниться за рахунок коректного виконання наголошених та ненаголошених складів: однакові за музикою такти "за ясну (за ясну) голову (голову)" мають різний ритмічний наголос. Склад "за" припадає на першу (тобто сильну) долю, проте наголосити слід склад "ну" в слові "ясну", таким чином, в залежності від слова наголос припадає на 2-у і 4-у долі та 1-у і 3-ю долі. Агогіка теж підпорядкована змісту: вона дозволяє робити невеличкі відхилення від темпу та *crescendo* / *diminuendo* на довгих тривалостях.

Подібна смислова форма твору передбачає нескінченну кількість частин тіла птахи, що перераховуються, і за які його можна "трошечки скубнути", а отже і безкінечні куплети. Адже з кожним наступним куплетом до вже перерахованих додаються нові частини тіла, і повторів більше.

Обробка цього твору демонструє різноманітність авторських підходів та стилів на прикладі жартівливої грайливої замальовки, що надихає виконавців на сценічну постановку маленького музичного спектаклю.

3.3. Виконавсько-хоровий аналіз оригінальних творів для хору Анатолія Авдієвського

"Над широким Дніпром"

Вокально-хоровий твір "Над широким Дніпром" на вірш В. Лагоди належить до жанру ліричних урочисто піднесених пісень, що виконується мішаним хором *a cappella*. Увійшов до збірки "Співає український народний хор ім. Г. Г. Верьовки".